

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak:			
Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4-50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9— K.
12 óra	12 K.	12 óra	18— K.

Megjelenik minden hétköznapi este
8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.
TELEFON 202.
Egyes szám: 4 fillér.
Művelés díjazásba szerint.

Felolvasó szerkesztő és lapfőtudós: Baranyay Lajos.

Megütötte

a háboru varázsvesszeje a mélységeket s menydörgő visszhangot váltott ki belőlük. A chengés vizek viharosan hullámanak, új meg új erőforrások szakadnak ki belőlük s a vezető hatalmasságok-kénytelenek a népek lelkének ismerős, a velük történelmileg rokon eszméket — szabadságot, függetlenséget, öserényeket és vallást emlegetni, hogy a lelkesedést, kitartást, áldozatkészéget a végsőkig felkorbácsolják.

Hogyan végződik a háboru, nem tudjuk, de akármilyen lesz is a vége, az semmit sem von le majd annak a nagy ténynek értékéből, hogy a nemzet, a nép vitta, szenvedte végig a háborut s logikai kényszerűséggel el kell következnie a nép fokozott érvényesülésének is. Az orosz nemzet erőinek teljes igénybevétele még a háboru befejezése előtt meghozta a nagy változást: a régi abszolutizmus keretei szétestek, nem bírták ki az erőszakosan birtokba hozott mély néperők roppant nyomását. Ott a demokratikus fejlődés még csak kezdetleges korát éli; nagyon kellene csudálkozunk, ha egyszerre el tudná érni minket s nem kellene neki is végigmenni először a forradalmakat rendszeren követő stagnáción; — nálunk ez a korszak immár a múlté, az erőszakos megrázkódásokon már átesztünk; a mi demokratikus tovább-fejlődésünk békés lesz, de biztossan elkövetkezik.

Ami romlottság, ami igazságtalanság, kendőzés és leplezett elnyomás van, annak el kell tűnnie a nép egészséges lehelletétől. Semmi emberi sem örök s ez nagy szerencse, mert így a hazugság sem élhet örökké.

Székesfehérvár és Fejérvármegye közegészsége.

A tisztifőorvosok jelentése.

Székesfehérvár közegészsége.

A város közegészsége a lejólyt márciusban rosznak jelezhető, ha a statisztikai adatokból itélünk, de ha nem azt nézzük, hanem a betegszámot, különösen a heveny kóralakokat, úgy a februárnál jobbnak kell minősíteni, mert a kanyaró teljesen megszűnt. Leginkább az idült bajokban sanylődők szenvedtek a lejólyt hónapban, különösen a gümökórra volt igen ártalmas, kik közül 44-en haltak el (köztük katonakórházi 2f). Az aggkórrban elhaltak száma is igen nagy, egy erősebb hörgőhurut is elég volt a végkimerülésre. A heveny betegbetegek közül a tudósióbb volt az egyik uralkodó betegség.

Született 43, 1000 lakos után 1.17. Házasságra 7 pár lépett. Elhalt 93, 1000 lakos után 2.58. A polgári kórházaknak 27 halottja közül 9 volt idegen. Hési halált halt 7 fehérvári, beszámítva a mi halottaink közé. A helybeli katonai kórházaknak 35 halottja volt, nincsenek a mieink közé számítva, (köztük 8 orosz, 2 szerb fogoly). A születéseket a halálozások 50-el mulják felül, de ha a 9 idegen polgári kórházi halottat leszámítjuk, a népesség apadása 41 lesz.

A város vegyvizsgáló állomása.

A törvényhatósági vegyvizsgáló állomáshoz 26 tej, 9 liszt, 1 korpá, 3 paprika érkezett be, hivatalos vizsgálatra. Ezek közül 10 volt hamisított: 25.6 százalék. Egy állítólagos mérgezett kutviz is került vizsgálat alá, s az sok szennyet és piszkot, de mérget nem tartalmazott. A vízvezetési vizet e hónapban is rendszeresen és szigoruan ellenőrizte s a vizet minőségileg kiogástalannak találta. A bakteriológia laboratóriumában 51 helyről vett vizmintát került vizsgálatra, kórtokozó baktériumok nem találtak, ártatlan is igen csekélyszámban volt.

A Vöröskereszt munkája.

A magyar Vöröskereszt egylet helybeli választmánya által fenntartott pályaudvari kirendeltsége tudatja, hogy márciusban vasutnon érkezett sebesült vagy beteg: 4294, ittmaradt: 1176, továbbment: 3118. Itteni kórházakból elment: 985.

frissítót kapott: 5279, új kötést 178, gyógyszer 145, egyéb szerelvényt (bot, mankó) 165. 1914 aug. 3-tól érkezett: 396450, itt maradt: 87298, továbbment 313153, itteni kórházakból elment 76739, frissítót kapott 452666, új kötést 5869, gyógyszer 7632, egyéb szerelvényt 3818.

Fejérvármegye közegészsége.

Dr. Lauschmann Gyula főorvos jelentése szerint Fejérvármegyében március hóban házasságot kötött 35 pár, született 155 fju, 166 leány, összesen 321 gyermek és pedig házasságból 285. Meghalt 213 férfi, 220 nő, összesen 433 egyen és így a halálozás, a halvaszülőtteket is beszámítva, 122-vel mulja felül a születést. A székesfehérvári járásban 57 születésre 100, a mórban 50 re 76, a sárbogárdiban 61 re 83, az adonyiban 71 re 91 és a váliban 82 re 83 esett. A megbetegedési arányszám az összes lakosságnak 2.2 százaléka.

A közegészségi állapot jónak mondható, bár a hurutos bántalmak elég nagy számmal léptek föl. Feszülő bántalmak közül kanyaró 3 községben 7 esettel és halálozás nélkül, vörheny 4 községben 11 esettel és 1 halálozással, hasibagymáz 1 községben 1 esettel és halálozás nélkül, ronszó-toroklob 6 községben 10 esettel és 2 halálozással mutatkozott. Vértessacsán és Felcsuton március hóban 91 hólyagos himió megbetegedés fordult elő, a lakosságnál mindegyik esetet úgy hurcolták be. A himióoltások minikét helyen megtörténtek.

A vármegye vegyvizsgáló állomása.

A vegyvizsgáló állomás 10 tejet, 9 lisztet, 1 korpatakaránt és 3 paprikát vizsgált, és azoknak összes számából 6, vagyis 26 százalék volt hamisítva.

A Szent György kórház munkája.

A Szent György kórház az előző hónapról maradt 282 és márciusban fölvevett 248 beteggel együtt 530 egyént kezelte. Ezek közül meggyógyult 206, javult 21, gyógyulatlanul távozott 3, meghalt 26, az ápolási napok száma 8716 volt. Április 1-én a beteglétszám 274.

A mormota.

A mormota igen álmos állapotban fekszik, felébredt tavasszal. És nem tud arról, hogy mi történt télen.

Balthazár Dezaó dr. református püspök. Ugy mondják, okos fej, jó szónok, liberális ember, sőt radikális, sőt talán egyéb is. Mindenesetre progresszív. Szeretne szekularizálni és nagyon nem szereti a katolikusokat. Anyyira nem, hogy szívesen megenné egy früstökre valamennyit.

Ha róluk beszél, a szája tájékozott vet, ha ir, tollát vitrolba mártja s azt fecskendezli a klerikálisokra.

Ugy mondják, a hitsorsosai nagy része sem nagyon lelkesedik ezért a szertelen emberért.

Balthazár püspök ur ujabban erős irodalmi műfödést fejt ki. Nem prédikációkat ír. Nem. Politikai cikkeket sem. A nemzetgazdaság sem érdekli. A rokkantügy sem. A hadijótóknység sem.

Sorai nem protestáns lapokban látnak napvilágot. Nem a pápjait tanítja. Nem a hivatelt lelkesíti. Nem a református vallás ág, vérző sebeit gyógyítja. Nem az egyke ellen menydörgő. Nem felekezeten-ségbe süllyedő báránykált sira-tja. Nem.

Balthazár püspök ur a zsidó felekezeti lapok munkatársra lett az ideit hűsvétrá. A megfeszített, a tollamadt Krisztus ünnepe.

Agoston Péter, a nagyváradi jogakadémia radikális tanára egy kellemetlen könyvet írt a zsidóságáról. Balthazár püspök ur lelt és ír. Ir a zsidó Egyenlőségbe. Vezércikkét ír. Szidja Agostont a szabadkőművest és védi a zsidókat. Közben, ugy-e természetes? megmegrugja a klerikális reakciót. Pedig ennek semmi köze az Agoston Péter könyvéhez.

A zsidó felekezeti budapesti Allgemeine Jüdische Zeitung című lap most ünnepli 30 éves fennállását. S Balthazár püspök ur helyezi a tollát Debrecenben és ünnepi cikkét ír a lap jubileumi számába.

Ilyenformát:

Magyarország még mindig középkorias szelleme és bendezése mellett egész bizonyosra volt vehető, hogy a világháboru vérhullámaiban a felekezeti elfojultság, gyűlölködés fekete tájtéka is meg fog jelenni. Így történt. Az uralkodó egyház elfojult töredéke, a klerikális reakció szélső balszárnya nem az erkölcsi energiák nagy

Egyes szám ára 4 fillér.

célban összpontosító fejlesztésében, hanem abban merítette ki erejét, hogy miként lehet a véres zűrzavarból, önző, sivár felekezeti célra Isten áldásától messzeeső hasznát kihálászni! Ennek az elvakult töredéknek a bántó hatását keserűen érezték a többi összes felekezetek. Még a haladók hőseink szemét se tudtuk lefogni szent és áhítatos nyugalommal. A bántás legtüzeesebb sodrába természetesen a zsidóság került. Az évezredek „Prügelknabe”. A büszke magyar a neki nem tetsző foglalkozásokra — a mik pedig a nemzeti haladás szempontjából szükségesek — a zsidóságot szorította reá. Aztán kicsi nyelte, gáncsolta a foglalkozásokért. Modern, haladó nemzetek gazdasági ágaiban s különösen a kereskedelemben a zsidóság foglalta el a reá kényszerített domináns szerepet. A háboruban az antiszemitizmus tulzása ezt fordította ellene. Míg a kisember több száz percentes visszaélést senki sem bélyegezte meg, a nagykereskedő szörvénnyel visszaélése nemzeti felháborodás és utálat tárgyává lett, felekezeti tendenciával felnövelve. Történelmi osztályok és egyházi dignitáriusok dolgai szépen elnyeszték az éji homályban: a zsidóké nyilvántartja a hagyományos gyűlölet. De mi elfogulatlanok nyilvántartunk bünt és érdemet egyaránt. Megjegyezzük a nagy szolgálatokat, amiket a hazai zsidóság a nemzeti erőki-fejtés munkájába beleadott. Tudjuk, hogy németül tudása s a forgalmi életben való jártassága *micsooda* áldást jelentett a front mögött s feljegyeztük a felekezetek számbeli arányában hátul egyáltalán nem maradó hős zsidók csapatát. Büszkék vagyunk reá, hogy a magyar nemzeti élet ihlete bennük is csodákat művelt. Az ellenük készülő igazságtalan támadás igazságos kivédésénél ott leszünk!

Dr. Baltazár Dezső.

Igy fest a legújabb sütet a református püspök ur szellemi konyhájából. A recepte a régi négyezerestendős szakácskönyvből van véve. Ilyenformán:

Vegy egy kis „középkort”, tégy hozzá 10 deka „felekezeti elfogultságot” és süsd meg jó „feketére”, ereszd fel egy kis „uralkodó egyházzal”, keverj bele némi „klerikális reakciót”, hintsd meg „elfogulatlanul” apróra tört „antiszemita” morzsával, „halászd” ki „a” „nemzeti haladás” tepsijéből s tálald fel zsidó módra.

Epen kapóra jön Baltazár püspök ur felvilágosodottságtól és okosságától csöpögő irásának aláfestésére a legutóbbi két kis bírósági eset. Az egyikről már két hét előtt megemlékeztünk.

A budapesti büntető törvényszék vádтанácsa és a budapesti ítélőtábla — nehéző jogi kérdések vitája után vád alá helyezte:

1. Dr. Földi Emil 50 éves izraelita tisztiorvost egyrendbeli közkirathamisítás büntette miatt; mint felbujtót, hivatali visszaélés kétféle vétsége és négyrendbeli csalás büntettének kísérelte miatt, mint tettest;

2. Füst Dezső 38 éves izraelita tisztviselőt, 3. Ehrlich Lipót Ferenc 36 éves izraelita székfővárosi kezelő tisztviselőt, 4. Róth Emil 40 éves izraelita és 5. Róth Gyula 42 éves izraelita budapesti

tőzdelegynököket egy-egy rendbeli véderő elleni vétség miatt; végül 6. Szűcs (Stuffer) Pál 37 éves izraelita bankárt, a Beifeldbankház tulajdonosát, hamis orvosi bizonyítvány használatának vétsége, valamint véderő elleni vétség miatt.

Dr. Földi Emil beismerte, hogy összesen 150 ezer koronánál nagyobb összeget kapott hitorsosaitól, akiket kiszabadított a katonai szolgálat alól s Baltazár Dezsőt megfosztotta attól az élvezettől, hogy „az ellenük készülő igazságtalan támadás igazságos kivédésénél” reájuk, mint olyanokra hivatkozzék, akiknél „a magyar nemzeti élet ihlete csodát művelt.”

A másik ügy a pozsonyi honvédtudományok előtti játszódtatott le.

A pör fővádlottja dr. Lehner Jakab tartalékos ezredorvos volt, aki szervezeten bonyolította le a katonaszabadítást. Közvetlenül voltak: tisztiszolgálja Koch Samu és egy betegpótló katona, Radó Gusztáv. Az untaglich minősítésre pályázók Radónál jeleztek, aki őket Koch Samuhoz irányította. Ez a Samu azután elkönyvelte a pályázókat ambícióik szerint: részben untaglichnak, részben „segédszolgálatosnak”. A triumvirátus fennhatalósága alá tartozott egy felhájtó testület is, melynek tagjai: Hoffmann Manó, Heim Adolf, Steiner Zoltán, Breuer Lajos, Davidovics Jákab, Ungár Lipót, Knöfler Norbert és Steiner József.

A vállalat szolid üzleti alapon

nyugodott. Szabott árakkal dolgozott. Fix prix, miht a rákócúti szabónknál. Az alkalmatlanná nyilvánítás 1000 K-an alul nem történhetett meg. Az 1000 K-nál kevesebbet guberálók segédszolgálatra vesztényeltettek. No de — mindez csak szolid üzleti ügy. A teteje, a felekezeti háttér bevilágítása most következik. Az első kihallgatásnál a vizsgálóbíró megkérdezte dr. Lenhert, mi indította arra, hogy ismétellen hagyta magát megveszteteni. Erre Lehner elismerte, hogy édesanyja, egy agg zsidónő, orthodox asszony, halalos ágán megeskette, hogy a katonaságnál legyen igrigalommal és különös tekintettel a zsidók iránt, akiknek sorsa kezében van. Kik tehát a magyar haza legkészségesebb katonái? A zsidók. Melyik felekezetből rekrutálódik a legtöbb katona? A zsidóból. Kik kerestek legkevesebbet a háborúin? A zsidók. Ki a legnagyobb magyar hazafi? Weisz Manfréd. Kik sürgőrekn forognak az irodában? A keresztények. Melyek a legelfogulatlanabb felekezeti esküdéstől mentes „magyar” lapok? A Világ és az Egyenlőség. (M. K.)

És még mondja valaki, hogy Baltazár Dezső dr. magyar főrendiházi tag, a magyar választás püspöke nem lett volna jó mormotótnak.

Hát nem alusza át ez az ember a háborút?! Ambátor az is lehet, hogy komolyabb baj van abban a kemény turáni kőpönyében. Krix.

A Hindenburgok életéből.

Szép és csunya napok.

Naplójegyzetek a román frontról.

Napsugarokban fürdenek a barna sziklák, csillogva csörgedezik. Lábam alatt a kővekből kibuggyanó állászó forrás, sziklapadon ülök, sziklának támasztom a hátamat s jól esik fürdeni a szeptemberi nap kellemes langyosságában. A nap melegét mohón isszák be a szomjas sziklák, jól átmelegszenek és aztán sugározzák magukból a hőt.

1795 m. magasságban, a Tulisa tetején veszem a napfürdőt és belelegzem a magasság pormentes szűzi levegőjét. Köröttem úgy tíz kilométeres körzetben nincs magasabb pont. Madárnak érzem magamat, amely felröppent a felhőkre s most az éghez közeli magasságban megpihen a sziklahalmok legkiemelkedőbb pontján. Valami hihetetlen nagy élvezet innét a merész magasságból széttekinteni, lebámulni a völgyek homályos messze mélységébe s ugyszólván egyszerűen ránézni a közel nem kevesebb, mint jóval ezrenfelül hegyecsucok tetejére. Hogy ágaszkodnak ezek a kisebb hegyecskek s még sem tudnak fölnyulni a Tulisa magasságáig. De távolabb délre, túl a Zsilvölgyön a határhegyek egymástól sorozatának majdnem mindegyik pontja s arra nyugatra azok az imponáló csucok: a Cüstura, Retyezát, a Peleaga meg a Papsi mind jóval magasabbak a Tulisánál is. Pedig ennek a szikláigazán tele vannak a magasrátörés ambíciójával, me részben nekirugaszkodnak az égnek, belenyulnak a magasba, megnyulnak sziklatastítuk s mégis közel

ezerméterrel marad mélyebben a Peleaganál meg a Papsinál.

Jobbra-balra hullámos gerinc húzódik, rajta hosszú fekete csikok: a készülő állások. Persze nem könnyű munka lövészárkot vájni a sziklákba, de ha csak ez lenne a harctér legnagyobb követelménye!

Csupasz sziklatastet látni mindenfelé, sziklák nagy-összevisszaságban, mintha valami borzasztóan erős nagy kéz összedobálta volna őket. A hegyoldalak szelektől védetebb helyein mégis van némi élet, némi szín: törpefenyők bujkálnak a kőrepedésekben.

Olyan csöndesnek s nyugodtnak tűnik föl az egész tájék, — pedig balszárnyunk ellen most húzódnak föl a völgyből román erők; jobbszárnyunkon pedig a Tilugulról gyenge táboriörseink kénytelenek voltak visszahúzódnak a támadó nagy román tömegek elől. Annyi itt a völgy, az elrejtett szakadékok, merész sziklakingráások, lennébb pedig tölgy és fenyőerdők, hogy igazán nem lehet szemé a védőnek: honnan-merről fenyegeti újabb és újabb veszedelem. A hegyharokban különösen érvényesülhetnek a legvakmerőbb taktikázások: az oldalbakapás, a bekerítés.

Még néhány nappal előbb a Tulisa a románé volt, nehéz barock szereztek vissza nekünk, e harcoknak nyomai ott látszanak még szerzetét a törpefenyők rejtető zöldjében s a

kötenger egyhangu szürkességében. Főnn a Tulisa tetején és a gerinc egész hosszában még épek a román állások, csakhogy persze mi nem használhatjuk föl azokat, mivel a hegy felénk eső oldalán húzódnak.

Napok multak el, szép, meleg, kellemes szeptemberi napok s ugyanolyanok voltak az éjszakák is.

De egyik éjjel megváltozott az idő alaposan.

Este még remek tiszta volt az égbolt, a csillagok miliárdja csillogott rajta; távol lenn a hátszegi medencében kis falvak mécsesi pislogtak, tele volt szőva ezekkel a fénylő kis poutocskákkal az egész fekete völgy. Kellemesen langyos virágillatú szellő csapott fel alulról, végigcsókolta a sziklakat, meg a rajtuk mozdulatlanul álldogáló feketé fölkiáltójeleket: a figyelő őrszemeket. Enyhe lég ilté meg a vidéket, azok a nagy sziklalapok a nap melegét most leheltek ki. Olyan esztendő volt, amikor az embernek szinte kedve kerekedik végigdölni a földön s addig elnézni a csillagos eget s addig elhalgattni a lágy fuvallat dudolását, míg csak nem jó mindennek folytatása — álomban.

Elgondoltam, majd ha megint béke lesz, ellátogatok egyszer ide föl a Tulisára és egy ilyen szép estén leülök majd ugyanarra a sziklapadra és belenézek a Zsil sötét völgyébe. Tudom, ez a völgy akkor nem lesz olyan sötét és olyan néma, mint most, hiszen akkor a most elhagyott híres bányahelyek: Urikány, Lupény, Vulkán, Barbaty, mind ismét élni fognak, fényben usznak majd, iv-lámpák fényárjában s lármás lesz végig az egész völgy, az alulról felcsadó szél majd gépek zakatolását, vonatok robotását hozza s az ortt megüti a sok keményen át folyton ömlő nehéz közsénfűst. Ez lesz a béke, az élet...

És Istenem! most milyen sötét van ott a mélyben és milyen csönd, románok rabolják ki végig a falvak házait.

A kellemes esztendő reggelre alaposan megváltozott. Téli ébredtünk, olyan vadhidegre, amikor az ember benn a takarásban a tűz mellett is egyre didereg. Itt a magasokban igen szeszélyes az időjárás; néhány óra csak és a nyár télre változik. A takarásunk előtti kis forrás befagyott. A hegyeket vastagon vonja be a fehér hólepel s vakító fehérség kápráztatja a szemet. Sötét felhők röpülnek a széllel, de legtöbbjük olyan nehéz, hogy a szél elhagyja őket, ott maradnak csunya fátynak a hegyek tetején s úgy festenek, mint lobogó hosszú sörények.

Csuya fehérség minden, csak a hátszegi medence zöld még; itt főnn már dermesztő tél van, odalenn enyhe ősz és nyílunk még a kert virágok. A felső régiók tele megáll úgy ezer méteres magasságban s azon alul még szép ősz van, ahol csak lassan kezdenek rozsdásodni a falombok s még susogva tanakodnak az erdők azon, vajjon mikor kezdjék el hullatni leveleiket?

Hogy milyen kellemes idők járnak alantabb, világosan mutatja az alulról kicsike hegylovakon menáziit felhordó szakácsok öltözete; ők odalenn mit sem tudnak

az ifjónn egy éjszaka történt birtelen időjárásváltozsról, csak könnyen, nyáriasan felöltözve káspaszkodtak föl a zászálóljhoz" s itt aztán dideregtek a havon, a fagyasztó szélben, zuzmarás bajusszal. Látták ugyan felülről a csunya fekete felhőket, amelyek teljesen bevonták és így eltakarták a megfihéredett hegyeket, de hogy, dermesztő telet találnak, nem hittek, hiszen odalenn kellemesen süt a nap és langyos a levegő. Alig is várták, hogy csajkánként kimérik a jó meleg gulyást, siettek melegebb régiókba-lefelé.

Ilyenkor aztán megindul a harc a legkíméletlenebb ellenséggel, az időjárással. Egyike a legborzasztóbb ellenfeleknek, nincsen semmi kímélettel: lassan ő, apró beretvakkal elvagdossa az idegeket, megtámadja a gyomrot, a tüdőt, a végtagokat s csinál sorra roscokat, esetleg rövid felóra alatt halottá dermeszti, fagyasztja a kevésbé elővigyázatosot. S ezt oly revaszult csinánya, előbb elszibbasztja áldozatát s aztán elalhattja — örökre.

Egy éjszaka 1800 méteres magasban, amikor félméteres hó vonja be a sziklát, velőtífagyasztó, tükkel szurkáló szél fujja végig a havat s hordja, csapkodja kíméletlen vaderővel. Nem lenne épen sötét, ha az egész környék nem ülné meg olyan sűrű köd, mely szinte vághatónak tetszik. Azt hinné az ember, hogy itt nem lehet élni, ebből elégséges egy pár óra is ahhoz, hogy kumuljon benne minden élet s mégis sok egymásután jövő nappal meg éjszakát élnek a borzasztó világban nem felbundázott, sarkutazónak öltözött, jól táplált, pihent erjű s a thermosból bármikor forró teát, vagy üvegből melegítő cognacot iható emberek, de ezer és ezer katona, akik aránylag csak könnyedén vannak felöltözve s meleg ételt csak egyszer kapnak napjában; lakhelyük a havas, fagyott földbe vájt lyuk, ahol szabadon hordja be mindegyiket a — hó és járja át a brutális szél. És állnak az állás előtt órahosszat, belemeregve szemüket a szélbe, hóba, ködbe, nem jö-e a román? S mikor átfagytak félig, visszakerülnek a hóval teljesen behordott árokba, melyből előbb a havat kell kilapá tolniok meggémberedett tagjaikkal, s aztán befelécszenek, takarójuk lesz a csontkeménységűvé fagyott pokróc meg egy sátorlap s hull rájuk lassan, de folyton a hó, a fehérén hulló, mindent bevonó, mindent eltakaró hó...

Nefiz ellenfél ez az idő, amely előbb utóbb föléllen győzne, ha az emberi ész és akarat nem fejtene ki teljes erejét vele szemben. Borzasztó főleg azért, mert csunya vakmerőséggel éppen akkor állított be, amikor még senki sem várta, hirtelen jött: kétségletlenül talált bennünket. De a szükség és kényszer megszorozta az erőt, szorgalmasan készült a takarásra a tető, kövekből a tüzely, kiszáradt törpefenyő száraz ágaiból a tüzelőanyag.

B. F.

Új rend a cipőkereskedelemben. Maximálás helyett árszabási zsinórmérték. — — Árvizsgáló bizottságok. — Üzletek szigorú ellenőrzése.

Nem régiben jelent meg a kormánynak a cipőárakra s az árusítás rendjére vonatkozó rendelete.

A rendelet nem állapítja meg a cipőárakat, nem maximál, csupán meghatározza a maximális határt, melyet a gyáros, a nagy- és kiskeresedő, a cipész az árak megszabásánál szem előtt kell, hogy tartson. Elvként állítja fel, hogy az anyagköltség, a munkabéreköltség és a rezsi költség összegéhez elérhető haszon címen hány százalék adható.

Az új rend tehát az lesz, hogy maga az üzletvilág fogja meghatározni az árakat, de a rendelet szerint szigoruan körülírt kulcs alapján.

Április hó 10-től csak háromfajta cipőtípus lesz (ez alatt mindentől lábbeli értendő, csizma, felsőrész is.)

Első típus merev fiatalpu cipő és szandál. Számítható legmagasabb kereskedői haszon: 17 százalék.

Második csoportba azok a cipők tartoznak, melyek felső része egészen, vagy részben színes valódi chevraxból, színes borjubőrből vagy lakkbőrből van, továbbá ily bőrből vagy selyem-, atlasz-, brokát- és bársonyból készült házi, estélyi és bálci cipők; maximális kereskedői haszon: 27 százalék.

A harmadik csoportba mindenfajta cipőáru tartozik, maximális haszon: 21 százalék.

Az így kiszámított ár a cipőn meg kell jelölni.

Szakkörök vélekedése szerint az új rend nem jelent számottevő olcsóbbodást. Lényegtelen különbség fog mutatkozni. Ez a különbség később, miután a rendelet rákényszeríti a cipőpiacra, hogy a gyengébb minőségű áruval érje be, lassanként el fog enyhélni. Az árszabás korlátain belül érvényesülő verseny számottevő árcsökkenést nem fog előidézni.

Általán szakférfiaknak az a vélekedése, hogy téves hiedelem az, mintha jóval olcsóbb cipőhöz fogunk jutni. Erre már a maximálás története sem biztat. Megtörtént számos cikknel, hogy a maximálás időpontjában alacsonyabb volt a piaci ár, mint a maximált. Mikor a maximáló rendelet megjelent, az ár egyszeribe felszökött a maximált határig. Nem lehet vérmes reménységünk a cipőnél sem.

Nagyobb jelentőségű az az intézkedés, mely a túl magas árak számítása esetén felmerült kihágások elbírálását rendszeres mederbe tereli.

Az új rend felügyeletére ellenőrző közegek alkalmazhatók, s azok az üzletekben bármikor megjelenhetnek.

HIREK.

— Eljegyzés. Gróf Zichy Aladár, valóságos belső titkos tanácsos, az országgyűlési néppárt elnöke, eljegyezte gróf Wenckheim Ilonát, öz. gróf Wenckheim Frigyesné, született Wenckheim Krisztina grófnő leányát.

— Katonai kitüntetések. A VI-ik csendőrkörletnél Horváth Adám, Krammer Antal és Pénics Antal alörmseregek, Zselezen János és Joó Sándor csendőrök a bronz vitézségi éremmel; — a 69. gyalogezrednél Tóth József övezető, Sekele Lajos, Beiczor József, Tóth János és Szinger Adám tartalékok I. oszt. ezüst vitézségi éremmel; Keztyüs József, Haden József, Selmei Kovács József,

Haas Pál és Viola András övezető, Holik László, Prinét Pál, Habersdorfer Károly, Kocska János, Horváth Imre II., Soweihargt Albert, Leimcider Mihály, Szántó József, Durman Vendel, Szóke István, Horváth István, K Kovács Sándor, Vastag János, Nagy István, Sztraka József, Blaskó Ferenc, Molnár József és Kis János tartalékok és népfelkelők a 2-ik oszt. ezüst vitézségi éremmel; Dienes Ferenc ö. szakaszvezető, Rigó István tizedes, Sudár János, Hajnal János, Csefkó Ferenc, Ruppert József, Bálint Géza, Mayer András, Pálffy János, H. Kovács István, Müllner Ferenc, Frank János, Eihorn Dániel, Resch János, Sekura Lajos, Szili István, Horváth István (Peit), Kriy József, Balázs Sándor és Palkovics András öve-

zétők, Cs. Nagy János, Szöllösi József I., Baglyas Mihály, Höllosi József, Bonyó András, Kalapács Márton, Németh Lajos, Bori József, Pék Mihály, Briesz József, Kolmann Antal, Mohos János, Albert Mihály, Horváth József, Rupper György és Pammer Mihály tartalékok és népfelkelők a bronz vitézségi éremmel — a cs. és kir. 13-ik huszárezrednél ns. Artner Dezső ezredes a hadiékítményes Ferenc Józsefrend lovagkeresztjével, várfalvai Sting Ferenc százados dícsérő elismeréssel; Karcag István törzssörmester a koronás ezüst érdemkeresztjével lettek kitüntetve.

— Főorvosi kinevezés. Öfelsége a király ápril. hó 8-án főorvossá nevezte ki dr. Brenner József népfelkelő orvost, aki a m. kir. székesfehérvári 17. gyalogezred pótászóaljánl teljesít szolgálatot.

— Mikor kell bevonulni? Székesfehérvár katonai ügyosztályát tegnap táviratilag értesítették, hogy az 1872—1886-beli korosztályoknak bevonulását május 14-re halasztották el.

— A kiskertek szétosztása. A kiskertek szétosztása lassankint befejezést nyer. Dr. Klauz György apátkanonok, a Hitelszövetkezet fardadhatatlan elnöke már kiharcolta a Havranekekert, a tornakertet, a Megváltó-temelő mögötti területet és a Sörházon felül kijelöltet. Ma délután kerül a sor a váraljai területekre. Amazokon már vigan folyik az írás, sőt a vetegetés is. A Hitelszövetkezet elnöksége az érdekeltek figyelmébe ajánlja, hogy egy a Megváltó-temelő (szedreskeri) mögötti területből, mint a sörház felőtt kijelöltből még több parcella van szabad; akik tehát még nem kaptak volna, siessenek jelentkezni. Ugyszintén a dughagymát és a hagymamagot is elvihetik a hivatalos órák alatt: csütörtökön és szombaton délelőtt fél 9—12 óráig. A pótló kijelölések valószínűleg pénteken délelőtt 8 órakor lesznek.

— Pórujárú vidéki. Szűcs János 64 éves Csongrádpusztai kövácsmester tegnap Székesfehérvárra vetődött s egyik vendéglőben szórakozott valami alkalmi ismeretség útján. Záróra után észrevette, hogy az összes pénze 660 korona hiányzik; feljelentést tett a rendőrségen mulató társnője ellen s azt ki is hallgatták, de tagadja hogy a pénzt ő vette volna el. A rendőrség az elvesztett pénz után tovább nyomoz.

— A katonák vagyona. A belügyminiszter korrendeletben fehitva az átvászeket, hogy a katonai szolgálatuk teljesítése folytán távollevők egy tekintet alá esnek a hősi halált halt vagy eltűnt katonákkal. Ennélfogva ezek vagyonának biztosítása iránt is a kellő gondosságot kell kifejteni. Ha észreveszi az árva szék, hogy a távollevő katonák vagyonát haugyagul kezelik, tékozoják-felügyelmezesse a rokonokat, hogy gondnokot neveznek ki.

Blous-ujdonságok !

Crep, Grenadin, Voal, Selyem, Japonals Crepp de chine és fehér kézzel himzettékben nagy választék

Vermes áruházában.

— A templomi vészjárókról. Hirlepirás kapcsán felvetődött a templomok vészjáratainak ügye, s ma már a főispán átiratot intézett a polgármesterhez, hogy ez ügyben intézkedjék. Elhatározták, hogy egy szűkebbkörű küldöttség útján ez ügyben dr. Prohászka Ottokár megyéspüspöknel közbejárnak. Ami a vészjárát ügyét illeti, egyelőre röviden csak azt jegyezzük meg, hogy minden-estire jobb volna, ha a székes-egyházon több kijáró volna, de azért nem oly veszedelmes a helyzet, amiként ezt most egyszerre beállítják és a kérdés felvetője meglehetősen tájékozatlan a templomok körül. A főtemplomon csak egy kijárót tud, pedig kettő van. A többi templomoknál több van. A barótk templomán 3, a szeminariumi templomon 3, a felsővárosi templomon 5, a ciszterciák templomán 3, a Jézus szíve templomon 2 kijáró van. A vészjárókról már többször volt szó, mivel azonban azok megvalósítása nem oly könnyű, mint látszik és mivel az ajtók száma miatti veszedelem sem oly nagy, mint azt most valaki felségázott képzelte volna, nem tartották annyira szükségesnek, hogy márhólnapra megoldják. Egy írásbeli felszólalás most egyszerre szükségessé tette. Mindenesetre érdekes.

— A vasúti szállítás akadálytalan lebonyolítása. Az Országos Közlekedési hivatal elnöke leiratban értesítette a törvényhatóságokat, hogy az államvasutak állomásain ezentúl mindenféle élelmiszert, egészségügyi, tüzelő, és világítóanyagokat géplakat szerzőkkel, takarmányt szóval bármit szállításra akadálytalanul újra felvesznek. A berakáshoz igényelt vasúti kocsikat a feladó tartozik a feladási állomáson szabályszerűen megrendelni. Panaszokat az illetékes Máv. üzletvezetőséghez kell benyújtani. Amíg a szénhiány tart és az egyéb fennforgó körülmények nem változnak, a gyorsvonatok visszaállításáról szó sem lehet.

— A ruszní és a seprű. Tisztelet Főzserkesztő ur! Egyik bőtjölő olvasója botránykozó levelet ír kedves lapjában a ruszní hallatlan drágaságáról, amellyel a bőtjölőket voltak szivesek megnyomorítani. Mondja meg Főzserkesztő ur elkeresett olvasójának, hogy vizsgálatoldják. Nagyon olcsó rusznival tartotta meg Egyháza parancsát. Nekem drágább volt a nagyhét. Az én rusznim 60 fillért guberálattot! Ie, mielőtt megettém. De még ez is semmi. Rongyos ruszní. Rongyos 60 fillér. Hanem a seprű. Hát kérem ez már igazán kiséprűzni való. A seprű békében 50 fillér volt. Ha ötven fillért kértek érte a piacon, vagy a boltban, az én szakácsnémet csipőre tette a kezét, megperditette a nyelvét és jaj volt a seprű eladónak, hogy 46 fillér helyett 50-ét mérészel kérni. Mert a szakácsnőnek megingathatatlan hite, hogy egy becsületes seprű 46 fillérrel nem érhet többet. Elment most seprűt venni. Kilenc koronát kértek érte. Mit gondolt Főzserkesztő ur, mi történt a szakácsnőmmel? Kiséprűzte a boltból a seprűzserűt? Annyira dühbe gurult, hogy elájult. Pedig a kilenc koronát kérőnek kellene elajulni egy kis magyaros tisztességgel. Maradtam tisztelt Dr. Megsem Járja.

— Május elsejétől augusztus 31-ig nem lesz petróleum. A Közlekedési Hivatal értesítette az alispáni hivatal, hogy május elsejétől augusztus 31-ig valószínűleg nem lesz abban a helyzetben, hogy a megye petróleum-mennyiségét kiutalja, mert az ipari és mezőgazdasági üzemek részére készletet kell győjtienie.

— Nem lesz rézgállíchny az idén. Mint illetékes helyről értesülünk, erre az ezendőre a földmívelésügyi miniszter jóelőre gondoskodott megfelelő mennyiségű rézgállíc bevezetéséről és a szőlőgazdákhoz való eljuttatásáról. Az egész ország évi szükséglete átlag ezer vaggont tesz ki, erre a mennyiségre azonban nincs egyszerre szükség. Az első permetezéshez mintegy 300 vaggont még április hó folyamán fogják a vármegyékhez juttatni. A gazdáknak a főszőlőbirtói, illetve alispáni hivataloknál kell jelentkezniök és a tavalyi egy-egy holdra eső 15 kilogrammnal valanivel többet fognak kapni. A rézgállíc ára a ként tavaly 300 korona volt, az idén valamivel, de csak kis összeggel, drágább lesz. A gazdák minden esetleges igazságtalanságért megtorlás céljából a miniszteriumhoz fordulhatnak.

— Ne bántsuk a porcellánt! Miniszteri leirat érkezett a város-hoz és abban felszólítják a lakoságot, hogy a legszigorban tilos a távirópóznák porcellánját megromlani. A gyermekek ugyanis pajkosságból éppen ezeket a magasan álló porcellánokat veszik dobóképességük célpontjául és ezzel a hatviseelés érdekében is nagyon szükséges táviróösszekötést megakadályozhatják.

— Rövid hírek. A Pro Patria tegnapi kimutatásában Wettheim Pálné nem 20 tojást, hanem 20 koronát adományozott az, elnökség kérésére így helyesbítjük.

A hadikórházak beteg katonáinak Flögl. Karolin 6 darab könyvet adományozott olvasnivalóul. Átadjuk továbbításra a katonai lelkesítő hivatalnak. Betörés a szőlőhegyen. Szöke Ferencné Alsókirálysor 26 sz. alatti lakosnak Ráchegeyi szőlőjében betörők jártak és egy hordó bort és 50 kgr. burgonyát loptak el. A nyomozást megindították.

Börtön a gyermekgyilkosságért. Kovács Istvánné, ezillett Bakos Mária jakabszállási asszony a múlt év nyarán elmeszlette gyermekét, hogy szögyenét elitkolja a világ előtt. A székesfehérvári esküdszék a gyilkosságért 10 havi börtönrre ítélte. Az ítéletet a Kuria most helybenhagyta.

— Szeplő, májfojt, pörösenés, arctisztatlanság ápolására biztos hatású szer a „Korona tejkrem“ (ezelött Crème de Laktine), mely párszori használat után az arcot bársyonysimává és hófehérré teszi. Egy kis tégyel 1*20 K. Nagytégyel 2 K. Kapható Szűts Róbert gyógyszerárban.

Köhögés ellen kütönben bevált, háziszere a Störk-pasztila. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűts Róbert király-téri gyógyszerárban.

— Bajtörján hajszesz korpásodás, hajhullás ellen; üvegeje 1 korona, 30 fillér. Kapható Szűts Róbert gyógyszerárban.

„Bécsi modell kiállítás,“ blus ujdonságai a kirakatban, eredeti berlini modellek vételkényszer nélkül az üzletben láthatók. Ajánlatos mindenkinek blus vétel előtt ezek megtekintése Vermes áruházában.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármesterétől.

3420/1917. közél. szám.

Hatósági felhívás.

A kereskedelemügyi m. kir. minister 16549/1917. sz. rendelete értelmében felhívom az érdekelteket, hogy a mezőgazdasági és ipari üzemekhez folyó évi május hó 1-étől augusztus hó 31-éig terjedő időre elengedhetetlenül szükséges köölaj mennyiséget hivatalomban írásban legkésőbb folyó hó 14-éig jelentsek be, mert későbbi jelentkezések figyelembe vehetők nem lesznek.

Székesfehérvár, 1917. ápr. 9.

Dr. Kerekes Lajos.
h. polgármester

APRÓHIRDETÉSEK.

Hetipiaci árusok jó mellékesre tehetnek szert, ha árujuk mellett újságeladással is foglalkoznak. Legjobb kereset. Bármikor lehet jelentkezni a kiadóhivatalban.

Kereskedőknek üzleti érdekük, különösen a külvárosi kereskedőknek, hogy boljukban helybeli újságot is áruljanak. Emellett jó mellékes is, különösen a mostani áruhányos világban. Az árusítás bizonyánként történik, az esetleg megmaradt példányokat visszazárják. Üzleti elárusításra bármikor lehet jelentkezni a kiadóhivatalban. Levél, telefon útján is elintézhető. Telefon 208.

Lapkihordót, aki állandó helyekre hordja az újságot, felvesznek a kiadóhivatalban. Jó keresethez jut és mint mellékes foglalkozás is üzhető. Utcai elárusításra is felvesznek több lapúrúst a kiadóhivatalban. 14 éven felüliek már alkalmazzák. Kütön keresethez jut és mellékes foglalkozásként üzhető. Jelentkezni a kiadóhivatalban lehet.

Egy buzaöld kiadó a Felsőtelekben. Tudakozódní Zámoly. u. 12. sz. alatt lehet.

Eladó három darab egyeves sovány sertés. Templomköz 7. Felsőváros.

Boltt leány felvétetik, Rotter dohánytözsdejében. Kossuth u.

Malom utca 49. számú ház szabadkézből eladó. Tudakozni ugyanott lehet.

Egy tanuló vagy mindenes fiu felvétetik, Pete úterem.

Kis mindenesfiut felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda, Szt. István-tér 1. sz.

Orlási ribzike és bőtermő málnatövek, biborpiros százzszorszép-, eper- és felelejt-palánta kapható Széchenyi-utca 26. sz. a.

Több teljesen jókarban levő vaskályha eladó. Széchenyi-utca 26. szám alatt.

Megbízható fuvaros évi 5000 (ötezer) korona biztos keresettel alkalmazást nyerhet. Jelentkezni mindennap déli 12-től 2-ig lehet Széchenyi-u. 26. sz. a.

Napszamos munkára évi rendszeres fizetés és magas jutalék mellett megbízható, idősebb embert keresnek. Jelentkezni mindennap déli 12-től 2-ig lehet Széchenyi-utca 26. sz. a.

KERESEK 3—400 holdas

BIRTOKO!

esetleg lrtott erdőt, melynek leg-alább fele sík fekvésű, jó talajú szántó lenne. A többi része lehet hullámos. — Kimerítő ajánlatokat

Kovács Gyula címére

Pinczehely, Tolnamegye.

KÖZVETÍTŐT DIJAZOK.

UJ LAP

pártokon felül álló keresztény-szocialis irányu politikai napilap, amely az egész országban elterjedt és mindennap képekkel jelenik meg 8 oldal tartalommal, amelyben minden hírt hoz röviden, töléseges szó szaporítás nélkül.

UJ LAP valamennyi előfizetőjének és olvasójának minden ügyben teljesen díjlanul ad tanácsot, felvilágosítást és urbaigazítást és minden nap az üzletkben és a Fejermegyei Napló árusítóinál 4 fillért kapható.

Uránia színház.

Szerdán és csütörtökön:

(április hó 11 és 12 én)

Renáta, a kaméliás hölgy.

Irodalmi film.

Dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: Erna Morena.

Remek pótműsor.

Előadások fél 7 és fél 9 órakor.

Apolló - színház.

Szerdán és csütörtökön:

április 11 és 12-én:

A LELENC.

Dráma 3 felvonásban.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és fél 9-kor.

Rendes helyárak.

Legközelebb:

Szómaházy István regénye filmen

Mese az írógépről.